

УДК 348.4

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ТА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ: НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Журавська Н.С., Корабльова А.А., Сірий О.А.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Досліджено методологічні основи конкурентоспроможності освітніх послуг у сфері вищої освіти та теоретичні основи патріотичного виховання майбутніх педагогів. Україна повинна ставити собі за мету якнайповніше забезпечення своїх громадян якісними і конкурентоспроможними доступними освітніми послугами, а також розкрити можливості підвищення темпів економічного зростання за рахунок випуску висококваліфікованих фахівців з вищих навчальних закладів. Найбільшою проблемою вищої освіти України на сьогодні є невідповідність потреб країни та самої сфери. Це має стати основним рушієм та метою змін у реформуванні освіти України. Актуальність проблеми зумовлена тим, що національно-патріотичне виховання належить до пріоритетних напрямів системи виховання і передбачає формування патріотичних почуттів, любові до свого народу, глибокого розуміння громадянського обов'язку, готовності відстоювати державні інтереси Батьківщини. Національно-патріотичне виховання громадян виступає надзвичайно важливим чинником у спрямуванні держави та соціуму до усвідомленого формування активного громадянського суспільства, забезпечення загального сталого розвитку і національної безпеки держави.

Ключові слова: наукові дослідження, організаційно-правові засади управління, конкурентоспроможність освітніх послуг, національно-патріотичне виховання, вихованість.

Постановка проблеми. Освітня сфера найповніше опікується задоволенням не лише потреб, але й інтересів особистості, готує її до дорослого життя, адаптує до суспільства, виховує свідомого громадянина, надає вміння до аналізу та сприйняття різноманітних змін у суспільстві, їх наслідків та активізує власні позиції стосовно ряду питань і проблем суспільних процесів. Вагомий внесок у формування та розвиток національно-патріотичної свідомості, виховання в молоді громадянсько-патріотичних якостей мають зробити педагогічні коледжі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми маркетингу і менеджменту освіти постають предметом в економічній літературі та рушієм покращення ефективності діяльності закладів вищої освіти (ЗВО) з надання освітніх послуг, зокрема в наукових працях таких дослідників, як В. Алферов, А. Балашов, С. Ніколаєнко, С. Філатов, Т. Юр'єва та ін. Вагомий внесок у дослідження проблематики освітнього маркетингу здійснили зарубіжні автори: Т. Блер (T. Blair), С. Грімблат (S. Grimblet), М. Доленс (M. Dolens), Д. Норріс (D. Norris) та ін. Окремі аспекти маркетингу освіти набули розгляду в роботах В. Андрущенко, В. Балихіна, В. Ковальчука, А. Субетто та ін. Організаційно-правові засади управління розглянуті в роботах В. Єрмоленка, В. Качур, В. Курила, В. Ладиченка, О. Піддубного, О. Ярої та ін. Різні аспекти професійної підготовки й підвищення кваліфікації керівних та педагогічних кадрів висвітлено в публікаціях Н. Бібік, Н. Журавської, В. Кручек, Р. Сопівника, В. Шинкарука та ін.

Вихованню дітей і молоді патріотизму надавали першочергового значення корифеї вітчизняної педагогіки Г. Ващенко, О. Духнович, І. Огієнко, С. Русова, Я. Ряппо, Г. Скворода, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. До робіт, що торкаються психологічних аспектів етносвідомості належать праці І. Беха, С. Киричука, М. Лірен, Л. Омельченко та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Недостатньо вирішене питання організаційно-правового механізму управління конкурентоспроможністю освітніх послуг як відображення сукупності методів, важелів, чинників, взаємодія між якими з урахуванням потреб споживачів сприяє підвищенню ефективності надання освітніх послуг та впливу державного регулювання на розвиток сфери вищої освіти України. Державотворчі процеси, що відбуваються в незалежній Україні протягом останніх десятиліть зумовлюють необхідність вирішення проблеми виховання національно свідомих громадян.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є: обґрунтувати організаційно-правові засади управління конкурентоспроможністю освітніх послуг та національно-патріотичного виховання.

Виклад основного матеріалу. Як відзначають Д. Богиня та О. Грішнова, послуга професійної освіти є товаром особливого роду та зберігає риси суспільного блага. Тому потреба у послугах освіти як суспільного блага виражається через механізм суспільного вибору у вигляді прийняття рішення щодо вступу до конкретного навчального закладу, на той чи інший факультет, взагалі обрання відповідного престижного і привабливого рівня освіти [1]. У західних країнах доволі широко поширена практика співпраці між вищими навчальними закладами та бізнесом. Вона може нести у собі як матеріальне забезпечення, проведення практики для студентів, так і працевлаштування випускників [2, с. 57–59]. На нашу думку, попит населення на послуги освіти може стримуватися правилами прийому до навчальних закладів, рівнем вимог до якості знань абітурієнтів, а також деформуватися ажіотажним попитом населення на окремі професії та спеціальності чи політикою держави стосовно підтримки осіб, які навчаються.

Для анкетування, з визначення громадської думки щодо конкурентоспроможності освітніх послуг у сфері вищої освіти, нами застосувалась

методика напіввідкритого тестування серед викладачів ЗВО, а саме: 1. Вища освіта в Україні є конкурентоспроможною як в Польщі та Угорщині: А) Так. Б) Ні. В) Ваш варіант.

2. Вища освіта в Україні буде більш конкурентоспроможною, якщо підняти заробітну платню працівникам до рівня, який буде достатнім для прожиття: А) Так. Б) Ні. В) Ваш варіант.

3. Вища освіта в Україні буде більш конкурентоспроможною, якщо зменшити кількість вищих навчальних закладів: А) Так. Б) Ні. В) Ваш варіант.

4. Вища освіта в Україні буде більш конкурентоспроможною, якщо проводити атестацію навчально-методичних матеріалів, розроблених навчальних програм та планів: А) Так. Б) Ні. В) Ваш варіант.

5. Вища освіта в Україні буде більш конкурентоспроможною, якщо перездача сесії буде тільки на платній основі: А) Так. Б) Ні. В) Ваш варіант.

6. Вища освіта в Україні буде більш конкурентоспроможною, якщо буде вибір студентами викладача, котрий надаватиме їм освітні послуги, тобто не лише вибір дисципліни, але й самого першоджерела отримання знань: А) Так. Б) Ні. В) Ваш варіант.

7. Вища освіта в Україні буде більш конкурентоспроможною, якщо буде налагодження більш тісних постійних взаємозв'язків між закладами вищої освіти та компаніями, що матиме свою реалізацію у місці проведення практики, днів відкритих вакансій, працевлаштування випускників та матеріально-технічній допомозі: А) Так. Б) Ні. В) Ваш варіант.

В результаті відповіді респондентів та огляд літератури, нами здійснено аналіз управління освітніх послуг у сфері вищої освіти України через призму системного («абітурієнт – потреба в освітніх послугах – освітні послуги, які надає ЗВО – конкурентоспроможний випускник»), функціонального (на основі чотирьох функцій: планування досягнення певного рівня конкурентоспроможності, мотивація суб'єктів освітньої послуги для досягнення поставленої цілі, безпосередньо організація процесу підвищення конкурентоспроможності освітньої послуги та постійний контроль за ним), процесуального (складання переліку конкурентних переваг освітньої послуги, їх аналіз та вибір найвагоміших, робота з ними, тобто підкріплення та просування освітньої послуги на їх основі) та комплексного (базується на організаційно-правовому механізмі управління, що складається з організаційної та економічної та правової частин, які у свою чергу містять: інституційне забезпечення, економічне забезпечення, соціальне забезпечення, технічне забезпечення та нормативно-правове забезпечення) підходів.

У філософському словнику патріотичне виховання розглядається як виховання, змістом якого є любов до Вітчизни, відданість, гордість за її минуле й сучасне прагнення захищати інтереси Батьківщини. Це визначення актуалізує рол патріотичного виховання, оскільки саме через активну діяльність людини на користь суспільства виявляються її справжні почуття [5]. Слово «патріотизм» (від «patris») – грецького походження, в перекладі означає «батьківщина,

вітчизна». Уперше воно з'явилося в період Великої Французької революції (1789–1793 р.). Патріотами називали себе борці за народ, захисники Республіки [3, с. 48–52]. Важливим завданням виховання в педагогічних коледжах є також подолання у майбутніх педагогів недовіри й підозрливості у ставленні до інших народів і націй, сприяння толерантності міжнародних відносин в умовах багатонаціональної держави. Зазначимо, що першооснови патріотичного виховання були закладені в народній педагогіці. Українська народна педагогіка сягає корінням у сиву давнину – ще до часів заснування Київської держави [4, с. 210–223]. На нашу думку, національний патріотизм виявляється в практичній діяльності, спрямованій на всебічний розвиток своєї країни, захист її інтересів.

Для анкетування, з визначення напрямів підвищення ефективності національно-патріотичного виховання майбутніх педагогів, нами застосувалась методика напіввідкритого тестування серед викладачів педагогічного коледжу, в саме: 1. Які основні завдання висувуються для ефективного досягнення мети національно-патріотичного виховання майбутніх педагогів: А) Формування любові до рідного краю; Б) Формування духовно-моральних взаємин; В) Формування любові до культурного спадку свого народу; Г) Виховання любові, поваги до своїх національних особливостей; Д) Толерантне ставлення до представників інших національностей, до ровесників, батьків, сусідів, інших людей.

2. У якому із напрямів ви б здійснювали патріотичне виховання майбутніх педагогів: А) Героїко-патріотичне виховання; Б) Морально-патріотичне виховання; В) Національно-патріотичне виховання; Г) Краєзнавчо-патріотична робота.

3. Які методи та засоби використовуються для системи патріотичного виховання в умовах полікультурного суспільства: А) Українська державна, національна символіка і фольклор; Б) Краєзнавча робота: організація мандрівок, екскурсій, уявних подорожей в історичне минуле; В) Система виховних позаурочних заходів, яка охоплює великий цикл народних, релігійних, родинних звичаїв і свят; Г) Використання сюжетно-рольових народних ігор, як засобу формуванню морально-патріотичних якостей особистості майбутнього педагога.

4. Які труднощі можуть виникати в процесі виховання патріотизму у педагогічному коледжі: А) Пасивна участь батьків у долученні до освітнього процесу; Б) Низький рівень емоційної рефлексії, пасивності студентів у процесі патріотичного виховання; В) Необхідність реформувати систему патріотичного виховання у зв'язку з новими полікультурними умовами суспільства; Г) система виховання патріотів у педагогічному коледжі є ефективною і не потребує змін тощо.

Висновки і пропозиції. Зауважимо, що якнайшвидшому завершенню процесу переходу системи вищої освіти України до Болонського процесу сприяє дотримання основних вимог щодо уніфікації даного процесу: ступеневість вищої освіти (співмірність рівнів і циклів навчання); зміст освіти за кожним кваліфікаційним напрямом і рівнем освіти, у структурі якого передбачено загальноєвропейський і національний компоненти; оптимальний спо-

сіб організації засвоєння змісту освіти (освітнього процесу) з метою забезпечення співмірності й взаємозарахування – кредитно-модульна та кредитно-трансферна системи; наявність єдиних стандартів якості вищої освіти; єдині вимірники для оцінювання навчальних досягнень і якості кінцевого та проміжних результатів засвоєння змісту освіти.

Наголосимо, що у контексті підготовки майбутнього педагога заслуговує на увагу визначення спеціальних педагогічних умов, що забез-

печують його підготовку до професійно-творчої діяльності у виховання молоді, а саме: зміст, обумовлений власною метою і завданнями; врахування місцевих і регіональних особливостей при визначенні змісту підготовки; врахування «місцевих потреб» у фахівцях; використання нетрадиційних форм і методів підготовки; врахування мотиваційної направленості; наявність спеціальної матеріально-технічної бази (музей, періодична художня виставка, експонати тощо).

Список літератури:

1. Богиня Д.П. Основи економіки праці / Д.П. Богиня, О.А. Грішнова. – К: Знання-Прес, 2000. – 252 с.
2. Журавська Н.С. Наукова сфера як стратегічний пріоритет розвитку партнерства Україна-Польща // Міжн. наук.-практ. конф. «Україна-Польща: стратегічне партнерство в системі геополітичних координат», Польща / Київ-Слупськ, 2017 р. – С. 57–59.
3. Журавська Н.С. Моделі навчальних планів підготовки викладачів у країнах Європейського Союзу: порівняльний аспект // Вісник Національного університету Оборони України. – 2013. – № 3(34). – С. 48–52.
4. Ковальчук В.І. Сутність та структура педагогічної майстерності вчителя // Вища освіта України. – Тематичний випуск Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору. Додаток 2 № 3, том II (27) – Київ, 2011. – С. 210–223.
5. Філімонова Т.В. Підготовка майбутніх учителів до патріотичного виховання молодших школярів у теорії педагогіки // Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. – http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/37_2.pdf.

Журавская Н.С., Корабльова А.А., Сирый А.А.

Национальный университет биоресурсов
и природопользования Украины

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ И НАЦИОНАЛЬНО-ПАТРИОТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ: НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

Аннотация

Исследованы методологические основы конкурентоспособности образовательных услуг в сфере высшего образования и теоретические основы патриотического воспитания будущих педагогов. Украина должна ставить себе целью полное обеспечение своих граждан качественными и конкурентоспособными доступными образовательными услугами, а также раскрыть возможности повышения темпов экономического роста за счет выпуска высококвалифицированных специалистов из высших учебных заведений. Наибольшей проблемой высшего образования Украины на сегодня является несоответствие потребностей страны и самой сферы. Это должно стать основным двигателем и целью изменений в реформировании образования Украины. Актуальность проблемы обусловлена тем, что национально-патриотическое воспитание относится к приоритетным направлениям системы воспитания и предусматривает формирование патриотических чувств, любви к своему народу, глубокого понимания гражданского долга, готовности отстаивать государственные интересы Родины. Национально-патриотическое воспитание граждан выступает важнейшим фактором в направлении государства и социума к осознанному формированию активного гражданского общества, обеспечения общего устойчивого развития и национальной безопасности государства.

Ключевые слова: научные исследования, организационно-правовые основы управления, конкурентоспособность образовательных услуг, национально-патриотическое воспитание, воспитанность.

Zhuravska N.S., Korableva A.A., Sry A.A.

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ORGANIZATIONAL AND LEGAL FRAMEWORKS FOR THE CONTROL OF COMPETITIVENESS OF EDUCATIONAL SERVICES AND NATIONAL PATRIOTIC EDUCATION: SCIENTIFIC RESEARCH

Summary

The methodological bases of the competitiveness of educational services in the sphere of higher education and the theoretical foundations of the patriotic education of future teachers are explored. Ukraine should set itself the goal of fully providing its citizens with quality and competitive access to educational services, as well as disclose opportunities to increase economic growth through the production of highly qualified specialists from higher education institutions. The greatest problem of higher education in Ukraine today is the disparity between the needs of the country and the sphere itself. This should become the main engine and the goal of changes in the reform of education in Ukraine. The urgency of the problem is due to the fact that national-patriotic upbringing belongs to the priority areas of the education system and provides for the formation of patriotic feelings, love for one's people, a deep understanding of civic duty, and readiness to defend the state interests of the Motherland. National-patriotic education of citizens is the most important factor in the direction of the state and society to the conscious formation of an active civil society, ensuring the overall sustainable development and national security of the state.

Keywords: scientific research, organizational and legal bases of management, competitiveness of educational services, national and patriotic upbringing, education.